

Den Helder-Callantsoog: een walhalla voor de tapuit

De Duinen Den Helder-Callantsoog zijn erg populair onder wandelaars en fietsers vanwege het uitgestrekte open duinlandschap. Ook is het gebied een van de laatste bolwerken van de zeldzame vogel tapuit. Hier in de kop van Noord-Holland broedt en bevindt zich de grootste populatie tapuiten van Nederland. Omdat in tegenstelling tot in andere duinen de konijnenpopulatie hier niet is achteruit gehold, maakt de vogel dankbaar gebruik van de konijnenholten als broedplaats.

Het gebied Duinen Den Helder-Callantsoog ligt in de gemeenten Den Helder en Schagen en bestaat van noord naar zuid respectievelijk uit de Grafelijkheidsduinen en Donkere Duinen bij Den Helder, de smalle Noordduinen, het Kooibosch-Luttickduin en de Nollen van Abbestede bij Callantsoog. Deze laatste duinruggen liggen temidden van bollenvelden. Het is een restant van de oude duinen toen Callantsoog nog een eiland was.



Door de hoge aantallen konijnen zijn de duingraslanden in de Noordduinen relatief open met talloze stuifplekken. Dit is bij de andere duinen in Noord-Holland wel anders, waar de konijnenstand door virusziekten sterk is verminderd. In de voor de duinen kenmerkende leefgebieden zoals het duingrasland, het vochtige duinmilieu en de witte duinen zijn veel bijzondere planten- en diersoorten te vinden zoals de duinparelmoervlinder, zandhagedis, dodaar en zoals eerder beschreven de tapuit.

Wat zijn de knelpunten?

De kwaliteit van de natuur dreigt achteruit te gaan doordat belangrijke natuurlijke processen die essentieel zijn voor gezonde duinen veel minder plaatsvinden. Zo is de dynamiek van wind en zand, waardoor duinen ontstaan en kunnen blijven verjongen, grotendeels weggefallen. Dit gaat ten koste van de milieudiversiteit in het gehele duingebied. De wind is namelijk een cruciale factor bij de ontwikkeling van natuur en landschap. Het zand wordt opgeworpen en opgestoven tot duinen. Eerst kleine 'embryonale' duinen, vervolgens de hogere jonge duinen van de zeereep (witte duinen) en dan de oudere duinen (grijze duinen).

Het neerdalen van teveel stikstof door industrie, landbouw en verkeer draagt bij aan het dichtgroeien van de karakteristieke open duingraslanden en duinvalleien waardoor kenmerkende duinsoorten het moeilijk krijgen. De vochtige duinvalleien worden te voedselrijk en ontkalken omdat kalkrijk zand niet meer overwaait. In alle delen van het duingebied zorgen plantensoorten die hier niet thuishoren, zoals de rimpelroos en Amerikaanse vogelkers, voor verstoring van het ecosysteem. De plantensoorten die van lichte en voedselarme omstandigheden houden verdwijnen en daarmee ook de insecten en andere dieren die van deze planten afhankelijk zijn.

Welke maatregelen zijn nodig?

Belangrijkste taak voor de provincie Noord-Holland is het herstellen van de natuurlijke processen die op dit moment onvoldoende werken in het duingebied. Daarnaast is de afgelopen jaren al flink gewerkt aan het herstel van duinvalleien en de ontwikkeling van de duinzoom. De rugstreeppad heeft geprofiteerd van dit natuurherstel, en ook broedvogels in het vochtige duinmilieu nemen weer toe. Denk aan de dodaar, rietzanger, wintertaling, slobbeend en kleine karekiet. Maar er zijn meer maatregelen nodig om het duingebied duurzaam in stand te houden of waar nodig te herstellen.

In de zeereep

In de witte duinen worden planten die hier niet thuishoren, zoals de rimpelroos, verwijderd. Maar het belangrijkste is het genereren van verstuiwing en het herstellen van de dynamiek. Daarvoor worden langs de gehele kustlijn (de zeereep) nieuwe stuiflocaties aangelegd. Deze stuifplekken zorgen in de witte duinen voor meer onbegroeid zand dat kan verstuiven.

In het open duin en middenduin

De stuifplekken die in de witte duinen worden aangelegd, komen ook de kwaliteit van de grijze duinen ten goede. Daarnaast worden in deze oude duinen, waar mogelijk, dichtgegroeide stuifkuilen weer opengemaakt door het verwijderen van de vegetatie. Zo kan het zand weer gaan stuiven.

Andere maatregelen zijn het verwijderen van planten die in de duinen niet thuishoren, het intensiveren van de begrazing door Schotse Hooglanders, paarden en pony's en chopperen. Dit laatste is een soort tussenvorm van maaien en plaggen waarbij de vegetatie en een deel van de bovenste humuslaag vol voedingsstoffen wordt verwijderd. Hierdoor wordt de bodem voedselarm, wat de grijze duinen ten goede komt.

Het plan met de vochtige duinvalleien in de Grafelijkheidsduinen, Noordduinen en het Kooibosch is om de kwaliteit te verbeteren en de oppervlakte te vergroten. Dit gebeurt door ongewenste vegetatie te verwijderen door middel van maaien, plaggen, chopperen of begrazing. Dit vergroot het leefgebied voor de roerdomp, lepelaar, blauwe kiekendief, velduil, noordse woelmuis, nauwe korfslak en groenknolorchis.

In het binnenduin

Om de kwaliteit van het gevarieerde duinbos te verbeteren, is het ook hier nodig om de verruiging van de vegetatie tegen te gaan door middel van het verwijderen van gebiedsvreemde vegetatie. Verder moeten de negatieve effecten van recreatie en het uitlaten van honden worden verminderd door middel van controles.

Invloed op de omgeving

Bestaande activiteiten in de omgeving zoals recreatie en landbouw kunnen gewoon doorgaan. Deze activiteiten hebben in de huidige vorm geen negatieve invloed op het natuurgebied. De te nemen beheermaatregelen hebben op hun beurt geen nadelig effect op de activiteiten die in en rondom het duingebied plaatsvinden.

Bekijk hier het hele [beheerplan](#)